

Psykologen og utsatte grupper

I hvor stor grad er psykologer så progressive som de ønsker å være? Minoritetsperspektiver har fått lite plass i tidsskriftet. Her er et lite utvalg tekster som viser noen unntak.

TEKST

Redaksjonen

PUBLISERT 2. oktober 2023

Videre lesning

Du finner utvalgte tekster om «Psykologen og utsatte grupper» [her](#)

1970-tallet

I 1973 fjernes straffelovens forbud mot homoseksualitet (sex mellom menn). Fra 1977 faller homofili bort som diagnose i Norge. Det er få tekster om legning i tidsskriftet.

I 1975 spør redaktør Erik Larsen seg om eldre kan utgjøre en utfordring for psykologer.

Geir Trahaug (1979) ville studere den nye pensjonisttilværelsen påvirkning på parforholdet. Han støter på store problemer i rekruttering av deltakere, og presenterer betraktninger om å motivere eldre til å delta i psykologiske undersøkelser, framfor resultatene i det selekterte utvalget han fikk i tale.

1980-tallet

Ved en endring av straffeloven i 1981 innfører Norge, som første land i verden, bestemmelser som gir homofile som enkeltpersoner og gruppe særskilt strafferettslig vern mot nedsettende omtale og diskriminering (§§ 135a, 349a)

I 1989 tegner Per Miljeteig Olsen og Ragnar Kværness opp et trist bilde av holdningene homofile møter i individuell- og parterapi. De oppfordrer heterofile kolleger til å skaffe kunnskap om homofil «kultur».

1990-tallet

Inger Hilde Nordhus (Foto:
Ingvild Constance Festervoll
Melien/UiB)

Gjennom partnerskapsloven i 1993 innfører Norge, som andre nasjon i verden etter Danmark, lovregulering av homofilt samliv.

I 1999 oppsummerer psykologstudentene Margrethe Seeger Halvorsen og Andreas Joner forskning på barns oppvekst i lesbiske parforhold. Litteraturen viser ikke at oppvekst i homofile familier gir atypisk utvikling.

I 1994 skriver Willy-Tore Mørch om en undersøkelse av 126 barn av psykisk utviklingshemmede foreldre. Den viser at det ble født et stort antall barn hvor mange ble utsatt for omsorgssvikt. Konklusjonen er at det er behov for kompetanseutvikling, slik at foreldrene får opplæring og oppfølging.

I 1998 utgir tidsskriftet et omfangsrikt temanummer om eldrepsykologi, med Inger Hilde Nordhus (bildet) og Geir Høstmark Nielsen som redaktører.

2000-tallet

I 2002 skriver Haldis Hjort «Psykoanalysens syn på homofili. En faglig, historisk og etisk vurdering». Hun formidler en sterk og lavmælt aksept for «de som elsker personer av samme kjønn som sitt eget». Hun viser frem mangelen på oppgjør med en ullen fortid og debatten er i gang.

Anne-Kari Torgalsbøen (Foto:
Per Halvorsen)

Et marginalt, men alvorlig problem tas opp av Anne-Kari Torgalsbøen i 2008 når hun skriver om mishandlingen som barn kan utsettes for ved Munchausen by proxy.

2010-tallet

I 2010 skriver Sigmund Elgarøy og Petter Aasleland artikkelen «..det er ingen rede at faa paa ham»: samiske pasienters psykiatrijournaler 1902–1940». De viser at beskrivelsene var negative og at behandlingen ikke tok hensyn til språkbarrieren.

Hanne Øverås skriver samme år om BUP-psykologers erfaringer med samtaler om seksuell identitet med ikke-heterofil ungdom og fastslår at psykologene har mye å gå på når det gjelder åpenhet for temaet.

2020-tallet

Politidrapet på George Floyd preger ikke fagtekstene, men det er debatt. I kronikken «Systematisk diskriminering» i juli 2020 påpeker forfatterne at flerkulturelle får lavere kvalitet i utredningsarbeid. I «Rasisme på psykologkontoret» (2020) avslører Victoria Tran Huynh selvopplevde betenkelige holdninger hos kolleger. Rasisme hos psykologer tematiseres ellers lite.

Elsa Almås. Foto: Per Halvorsen

I år peker Niloufar Jalali-Moghadam på interseksjonalitet og multikulturell kompleksitet som viktige teoretiske begreper i møter med personer med minoritetsbakgrunn.

I 2022 og 2023 beskriver to tekster nye gruppetilbud for barn- og ungdom med kjønnsinkongruens. I septemberutgaven i 2022 pirker Elsa Almås i tradisjonell kjønnsforståelse og utfordrer kolleger til å tenke mer konstruktivt om kjønn og kjønns mangfold.

Podkastepisode: Psykologen og minoriteter

I 1973 ble homofili avkriminalisert i Norge, men var like fullt regnet som psykisk lidelse i ytterligere fem år. Først i 1990, ble homofili fjernet fra ICD-10. Der fant man transseksualisme frem til 2020 da diagnosen ble erstattet av kjønnsinkongruens og tatt ut av kapittelet om psykiske lidelser. Har fagfeltet bidratt til å sykeliggjøre minoriteter og fremdyrke et mål om likhet og endring? Og hva med møtet med etniske og religiøse minoriteter? Statens for forskningspolitikk overfor egen urbefolkning ble forlatt midt på 1900-tallet, men henger assimileringsstenkingen fortsatt igjen? Hvilke normer måler vi samfunnets grupper og mangfold opp mot? Dette snakker vi om i vår podkastepisode om forsømmelser og fordømmelser i arbeidet med minoriteter.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 60, nummer 10, 2023, side 640-641

TEKST

Redaksjonen